

Міністерство культури України
Черкаське музичне училище ім. С.С.Гулака-Артемовського
Циклова комісія «Теорія музики»

Лекція з Гармонії за темою:
АКОРДИ ПОДВІЙНОЇ ДОМІНАНТИ В СЕРЕДИНІ ПОБУДОВИ

Укладач: Доценко С.Т.

1. Загальні відомості

Акорди групи DO знаходять застосування не тільки в кадансах, але і усередині побудов. Якщо в кадансових оборотах DD готується субдомінантою, то зовні кадансу, в середині побудови, вона вводиться переважно після тонічної гармонії (T або TSVI), зрідка після D або D₆.

2. Розв'язання DD в D i T⁶₄ (прохідний)

Як відомо, в кадансах DD застосовується майже виключно в тих різновидах, після яких плавним ходом забезпечується основний звук D в басу; усередині ж побудови DD можлива у будь-якому вигляді, оскільки цими умовами вона не зв'язана:

Musical score example 1 shows a harmonic progression in C-dur. The key signature is one sharp (F#). The progression is: T - DD₂ - D₆ - T - D - DD_{VII}₆ - D₆ - T - T₆ - DD₆ - D. The bass line is explicitly labeled with these harmonic labels below the staff.

Musical score example 2 shows a harmonic progression in C-dur. The key signature is one sharp (F#). The progression is: TSVI - DD₆ - D - T - T - DD_{VII}₆ - D₆ - D₆ - T. The bass line is explicitly labeled with these harmonic labels below the staff.

Подібно розв'язання акордів DD в кадансовий квартсекстакорд вони можуть розв'язатися і в прохідний квартсекстакорд (T⁶₄), за тих же умов голосоведення. Після такого квартсекстакорду може слідувати DD в іншому вигляді або інша гармонія:

439

D-dur

T DD_{VII}₆₅ T₆ DD₉ D₂ T₆

3. Переход DD в дисонуючі акорди групи D

Кожний з акордів DD може перейти в один з дисонуючих акордів домінантової групи, тобто в D₇, DVII₇; іноді в D₉.

При такому переході ввідний звук DD (IV#) йде вниз на хроматичний півтон, в септиму D₇ або квінту DVII₇, тобто убік, протилежну своєму тяжінню.

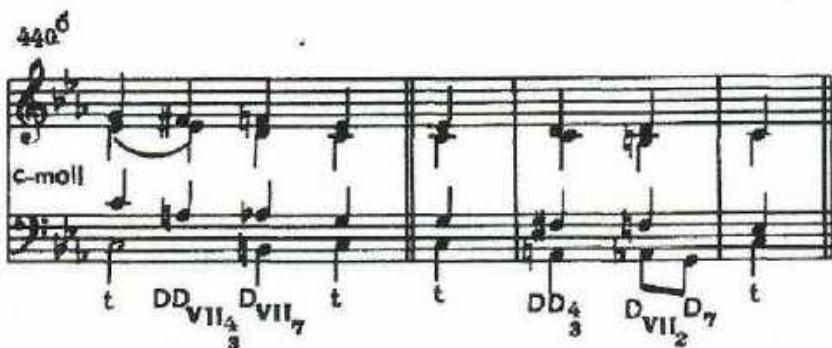
Септима акордів ведеться нормально - на ступінь вниз, загальний звук залишається на місці (гармонічний з'єднання). Подібний переход зустрічається і в каденціях:

440⁸

C-dur

T TS_{VI} DD₆₅ D₂ T₆ T TS_{VI} DD₆₅ D_{vii}₄₃ T₆

T₆ DD_{VII}₂ D₄₃ 5 T DD_{VII}₄₃ D_{VII}₇ D₆₅

П. Чайковский. «Пиковая дама»

4. Переход DD в дисонуючі акорди групи S

Іноді акорди DD переходять, шляхом хроматичного пониження терції і квінти DD (пріми і терції DDVII₇), у відповідні акорди sII₇ мінору і гармонічного мажору.

В мажорі в цих випадках переважно вводиться субдомінанта гармонічного ладу (частіше sII₇, іноді s), що дає більшу кількість півтонових звуків в голосах, ніж субдомінанта натурального мажору. За субдомінантою слідує D того або іншого виду або ж тоніка в оборотах plagального характеру (див. заключні такти опери Р. Вагнера «Тристан і Ізольда» і висновок романсу М. Балакирева «Сон»).

443^a

443^b

Н. Римський-Корсаков. «Снегурочка» .

Приклад гармонізації:

444

Доповнення

1) Розв'язання DD в кадансовий квартсекстакорд, полягаючий, як відомо, з звуков тонічного тризуки на домінантному басу, послужило основою для виниклого пізніше розв'язання DD безпосередньо в тоніку. Зміцненню і розповсюдженню такого обороту сприяла наявність загальних звуків в DD і T, забезпечуюче велику плавність і природність даного обороту:

Тому найхарактернішим і поширенім виявилося застосування DD_{VII}₇ (набагато рідше DD₇) в ролі допоміжного акорду, між двома однаковими видами тоніки, при плавному голосоведенні або на витриманому в басу основному звуці тоніки:

448 Allegro passionato

М. Балакирев. Романс «Я любила его»

Des-dur

DD_{VII}₅

T

449

П. Чайковский. 6-я симфония

D-dur

DD_{VII}

2) DD може, як указувалося, переходити і в субдомінантову гармонію (див. приклад 443).